

POSTANOWIENIE

24 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 24 maja 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa R. L.

przeciwko Gminie B.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Gminy B.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 11 października 2022 r., I AGa 95/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może

oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11 października 2022 r. (sygn. akt I Aga 95/21) został zaskarżony w całości przez pozwaną Gminę B. skargą kasacyjną opartą na podstawie z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., w ramach której sformułowane zarzuty naruszenia art. 65 § 1 k.c.; art. 5 k.c. w związku z art. 65 § 1 k.c. oraz art. 647¹ § 1 k.c. Wskazano w niej, że skarga kasacyjna powinna być przyjęta do rozpoznania z powodu jej oczywistej zasadności, tj. z powodu przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zdaniem pozwanej, w sprawie doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego powołanych w podstawie skargi kasacyjnej, tj. art. 65 § 1 k.c., art. 5 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. oraz art. 647¹ § 1 k.c. Doszło bowiem do nieprawidłowej wykładni oświadczeń woli podpisanych oraz złożonych przez powoda. W szczególności, Sąd drugiej instancji całkowicie pominął zasady dokonywana wykładni oświadczeń woli. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano m.in. że Sąd Apelacyjny całkowicie pominął okoliczność, że to powód składał rzeczne oświadczenia woli i powinien ponosić wszelką odpowiedzialność za złożenia oświadczeń o określonej treści, w tym również, jeżeli były one nieprawdziwe. Tym samym, złożenie błędnych oświadczeń woli stanowi rażące naruszenie art. 5 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. Powód złożył oświadczenia woli o określonej treści, które były wiążące dla drugiej strony procesu, tj. pozwanej Gminy B.. W sytuacji, gdy oświadczenia te nie były zgodne z prawdą, nie można przyjąć, że powód powinien otrzymać należne wynagrodzenia. Składanie fałszywych oświadczeń woli nie może następnie prowadzić do uzyskania korzyści przez osobę, która złożyła rzeczne oświadczenia. Podobnie, Sąd w zaskarżonym wyroku rażąco naruszył art. 647¹ § 1 k.c. błędnie uznając, że pozwana Gmina B. jest zobowiązana do zapłaty wynagrodzenia w sytuacji, gdy otrzymała ona już podpisane własnoręcznie przez powoda oświadczenia o zrzeczeniu się należności.

Wskazana przez skarżącą przesłanka „oczywistej zasadności skargi” nie została wykazana. Zachodzi ona, bowiem, wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo

procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.).

Skarga kasacyjna opiera się na zarzutach naruszenia prawa materialnego. Oznacza to – wobec braku jakichkolwiek zarzutów naruszenia prawa procesowego, których podzielenie w postępowaniu kasacyjnym czyniłoby niepewną podstawę faktyczną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku – konieczność odniesienia oceny zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego podniesionych w skardze kasacyjnej do stanu faktycznego ustalonego przez Sąd drugiej instancji, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Dotyczy to więc także tych ustaleń Sądu drugiej instancji, zgodnie z którymi powód nie otrzymał tej części wynagrodzenia, która została zastała zasądzona na rzecz powoda od pozwanej, jak również okoliczności, w których doszło do złożenia przez powoda nieprawdziwego oświadczenia o otrzymaniu należnego mu wynagrodzenia i skutków, jakie zamierzał powód osiągnąć składając to oświadczenie, a ściślej kilku oświadczeń, tj. spełnienie wymogu z art. 143a ustawy o zamówieniach publicznych warunkującego zapłatę przez Gminę generalnemu wykonawcy wynagrodzenia za odebrane roboty budowlane od przedstawienia dowodów zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom. W szczególności Sąd drugiej instancji przyjął, że oświadczenia z 30 sierpnia 2018 r., 28 września 2018 r. i 10 października 2018 r., w których R. L. oświadczył, iż wszelkie należności związane z wykonaniem przez niego robót wynikające z umowy nr [...] między nim a S. Sp. z o.o. zostały uregulowane, w związku z czym zrzeka się on jakichkolwiek roszczeń w stosunku

do S. Sp. z o.o. i Gminy B. z tytułu jakichkolwiek prac wykonanych do dnia złożenia tych oświadczeń (...), jak wynika z całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie potwierdzały otrzymania świadczenia przez powoda. (...) Jak wynikało przy tym z samej treści ostatniego z podpisanych przez powoda jednostronnych oświadczeń datowanego na 10 października 2018 r., w tej dacie powód potwierdzał, iż otrzymał wszelkie należności od wykonawcy związane z wykonaniem prac, w związku z czym zrzekał się roszczeń wobec wykonawcy i inwestora z tytułu jakichkolwiek prac wykonanych do dnia złożenia tego oświadczenia.". Sąd Apelacyjny skonstatował ostatecznie, że zastosowanie reguł wykładni oświadczeń woli prowadziło do wniosku, że powód nie zrzekł się w tych oświadczeniach wierzytelności wówczas niewymagalnych, w tym dochodzonej w przedmiotowej sprawie. W świetle tych ustaleń, abstrahując od oceny etycznej oświadczeń złożonych przez powoda nie można uznać skargi kasacyjnej strony pozwanej za oczywiście uzasadnionej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem jednolicie, że do wykładni oświadczeń woli ma zastosowanie metoda kombinowana (zob. np. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 168 oraz wyroki z 29 stycznia 2002 r., V CKN 679/00, niepubl. i 5 października 2005 r., II CK 122/05, niepubl.). Dokonując wykładni oświadczeń woli nie można kierować się tylko dosłownym brzmieniem oświadczenia, ale także uwzględnić m.in. kontekst sytuacyjny, w którym zostało ono złożone oraz znaczeniem celu, jaki strona zamierzała osiągnąć składając to oświadczenie (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2002 r., V CKN 679/00, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CSK 349/06, niepubl., z 2 grudnia 2011 r., III CSK 55/11, niepubl., z 21 grudnia 2010 r., III CSK 47/10, niepubl., z 16 stycznia 2013 r., II CSK 302/12, niepubl. i z 23 maja 2013 r., I CSK 569/12, niepubl.). Tymi przesłankami kierował się Sąd Apelacyjny dokonując wykładni wyżej przywołanych oświadczeń woli powoda. Wskazać także należy na niekonsekwentne stanowisko samej strony pozwanej na etapie postępowania kasacyjnego. Z treści zarzutów skargi kasacyjnej i uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ostatecznie trudno jednoznacznie przesądzić czy przyczyną uzasadniającą oddalenie powództwa dochodzonego przez powoda, co przesądzać powinno o zasadności skargi kasacyjnej - miałyby

być to, że pozwana zapłaciła należne mu wynagrodzenie czy też to, że powód złożył nieprawdziwe oświadczenie, iż takie wynagrodzenie otrzymał. Stanowiska, że złożenie przez powoda jako wierzyciela obiektywnie nieprawdziwego oświadczenia o otrzymaniu świadczenia skutkuje zwolnieniem strony pozwanej jako dłużnika z obowiązku spełnienia tego świadczenia pozwana bliżej nie uzasadniła, odwołując się jedynie do konstatacji, iż powód powinien ponosić za to odpowiedzialność. Biorąc to pod uwagę uznano, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została wykazana.

Wskazać należy również, że nie zachodzi też nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

[a!]